

College-advies

Onderwerp	Definitieve aanwijzing spoortracé Amsterdam - Amstelveen - Bovenkerk als gemeentelijk monument
Gevraagd besluit	<ul style="list-style-type: none">- Het spoortracé Amsterdam – Amstelveen - Bovenkerk, tussen de gemeentegrens van Amsterdam – Amstelveen en de keerlus in Bovenkerk (percelen H13000; H17918; H17788; H3587; H13002; H12527; H5112; G4675; G4679; G2781; G4541; O3977; O6417) definitief aan te wijzen als gemeentelijk monument en te plaatsen op de gemeentelijke monumentenlijst.- De percelen die zijn opgenomen in het Tracébesluit wegbreiding A9 Schiphol – Amsterdam – Almere (percelen H11342; H11343; G4121; G4124; G4123; G4126; G4669) uit te sluiten van deze aanwijzing.- De belanghebbenden middels bijgevoegd besluit op de hoogte te stellen.
Titels van de bijlagen	<ul style="list-style-type: none">- Redengevende beschrijving spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk d.d. 18 juni 2019;- Kaart met spoortracé Amsterdam – Amstelveen - Bovenkerk en voor te dragen percelen;- Advies Erfgoedcommissie d.d. 15 juli 2019;- Nota van Beantwoording d.d. 4 mei 2020;- Besluit betreft "Definitieve aanwijzing spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk als gemeentelijk monument", in viervoud.
Openbaarheid	Ja Bekendmaking AWB
Behandeld in B&W-vergadering d.d.	26 mei 2020
Besluit B&W	Akkoord

Datum 26 mei 2020
Nummer Z20-029630
Portefeuillehouder wethouder Herbert Raat

Besproken in staf met portefeuillehouder op 4 mei 2020

Afdeling Stedelijke Ontwikkeling
Behandelend ambtenaar F. Albers
Telefoonnummer 020 540 43 46
E-mail f.albers@amstelveen.nl

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

Wat willen we bereiken (effectindicatoren)

Het duurzaam behoud van de spoorbedding, rails en spoorbruggen van het spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk (ook wel bekend als museumspoorlijn) vanwege de stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarden, in het algemeen belang.

Wat gaan we daarvoor doen (prestatie-indicatoren)

Het spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk definitief aanwijzen als gemeentelijk monument. Op basis van artikel 5 van de Erfgoedverordening gemeente Amstelveen heeft het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid om panden of objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument.

ACHTERGROND EN OVERWEGINGEN

Programma (speerpunt)

Coalitieakkoord punt 5: Ruimtelijke Ontwikkeling
Coalitieakkoord punt 2: Onderwijs, Sport en Cultuur

Aanleiding

Het spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk loopt van het Haarlemmermeerplein in Amsterdam tot de keerlus ter hoogte van Bovenkerk in Amstelveen. In het Meldpunt Monumenten is door dhr. De Pijper het verzoek gedaan het spoortracé aan te wijzen als gemeentelijk monument. Bij het stadsdeel Zuid van de gemeente Amsterdam is door de wijkraad Zuid-West ook een formeel verzoek ingediend om het spoortracé aan te wijzen als gemeentelijk monument. Op een dergelijk verzoek dient binnen 6 maanden gereageerd te worden. Gelet daarop heeft het bureau Monumenten & Archeologie van de gemeente Amsterdam mede in opdracht van de gemeente Amstelveen een waardestelling opgesteld van het spoortracé, waarin de conclusie wordt getrokken dat het gehele spoortracé Amsterdam-Amstelveen-Bovenkerk monumentwaarde heeft.

De waardestelling is op 15 juli 2019 voorgelegd aan de Amstelveense Erfgoedcommissie. De commissie was het unaniem eens over de monumentale waarde van het tracé. In Amsterdam is de waardestelling op 30 september 2019 aan de commissie voorgelegd en ook hier was men het eens met de monumentale waarde. Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Zuid heeft op 17 december 2019 positief besloten over de voordracht tot aanwijzing van het deel van het spoortracé dat op Amsterdams grondgebied ligt. Het college van Amstelveen heeft op 24 december 2019 eveneens positief besloten over de voordracht tot aanwijzing van het deel van het spoortracé dat op Amstelveens grondgebied ligt.

Argumenten

Het spoortracé is cultuurhistorisch van grote waarde als onderdeel van de tussen 1912 en 1918 aangelegde Haarlemmermeerspoorlijnen die, als lokaalspoornetwerk, de pas ontgonnen Haarlemmermeerpolder moest ontsluiten, zowel voor personen als voor goederen. Het traject Amsterdam-Amstelveen-Bovenkerk vormt één van de weinige bewaard gebleven spoortracés hiervan en is daarmee het meest tastbare restant van dit lokaalspoorverleden. Met name het goederen-transport op de lijn, onder meer van de kwekerijen naar de veiling in Aalsmeer en het kolen-transport zijn belangrijk geweest voor economie van de stad Amsterdam. Voor Amstelveen is de lijn van betekenis geweest voor het forensenvervoer met Amsterdam. Het gebruik van de spoorlijn sinds 1975 door de Stichting Electriche Museumtramlijn Amsterdam (EMA) als recreatieve dienst-regeling met historische trams kan gezien worden als een bijzondere vorm van continuering van het gebruik van het spoortracé.

Het spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk, inclusief de spoorbedding, de rails en de spoorbruggen vormt, samen met de langs het spoor gelegen spoorgebouwen een cultuurhistorisch zeer waardevol ensemble. Ook de historische ruimtelijk-functionele samenhang is van hoge cultuurhistorische waarde, ondanks latere wijzigingen. Alle aan het Amstelveense deel van het spoor gelegen stationsgebouwen, spoorwegwachterswoningen en dienstwoningen zijn reeds aangewezen als gemeentelijk monument.

Kanttekeningen

Zienswijzen

De gemeente Amstelveen is eigenaar van het overgrote deel van de percelen waarover het spoortracé loopt. Het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is eigenaar van het perceel H4311 en N.V. Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland is eigenaar van het perceel O6417 (keerlus Bovenkerk). Zij hebben een schriftelijke bekendmaking van de voordracht tot aanwijzing ontvangen.

Het waterschap Amstel, Gooi en Vecht en de Vereniging Historisch Amstelveen hebben zienswijzen ingediend op de voordracht tot aanwijzing. De zienswijzen staan een definitieve aanwijzing als gemeentelijk monument niet in de weg. De zienswijze van het waterschap leidt tot een wijziging in het definitieve besluit, namelijk het achterwege laten van een perceel in het besluit. De zienswijze van de Vereniging Historisch Amstelveen leidt niet tot een wijziging van het definitieve besluit. De reacties op de zienswijzen zijn bijgevoegd in de Nota van Beantwoording.

Besluitvorming gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam heeft vier zienswijzen op de voordracht tot aanwijzing ontvangen, waaronder een verzoek van de EMA om uitstel van de zienswijzetermijn tot 1 juli 2020. In de tussentijd wil de EMA constructief overleg voeren met de gemeente Amsterdam over de inpassing van een tramloods en spoor op het Havenstratterrein.

Het uitstel van de zienswijzetermijn geldt ook voor de organisatieonderdelen van de gemeente Amsterdam die in het kader van de aanwijzingsprocedure om een zienswijze zijn verzocht. Daarbij is van belang dat de definitieve aanwijzing van het spoortracé de ontwikkeling van het Havenstratterrein (onder andere woningen en een school) mogelijk in de weg zit. De urgentie hiervan is hoog. De kans op een definitieve afwijzing van het spoortracé als gemeentelijk monument is daarmee reëel.

Het verlengen van de zienswijzetermijn heeft gevolgen voor de definitieve besluitvorming. Op 4 juli start het zomerreces. Besluitvorming over het al dan niet definitief aanwijzen van het spoortracé kan in Amsterdam pas na het zomerreces plaatsvinden. Door het deel van het spoortracé dat op Amstelveens grondgebied ligt nu aan te wijzen als gemeentelijk monument, wordt de gezamenlijkheid met de gemeente Amsterdam losgelaten.

Tracébesluit wegbreiding A9

Het spoortracé Amsterdam – Amstelveen – Bovenkerk loopt ook over de Rijksweg A9, te weten de percelen H11342; H11343; G4121; G4124; G4123; G4126; G4669. Omdat met betrekking tot dit gebied een onherroepelijk Tracébesluit van kracht is, worden deze percelen nu niet meegenomen in de aanwijzingsprocedure. Het wel aanwijzen van deze percelen zou immers de inhoud van het Tracébesluit doorkruisen. Bovendien is de kans zeer groot dat de minister hiertegen bezwaar zou indienen. Bedoeld deel van het spoortracé zal als gevolg van de overkapping van de A9 worden afgebroken en worden verlegd. Bij een monumentale status zou hiervoor een omgevingsvergunning nodig zijn, waartegen door belanghebbenden bezwaar en beroep ingediend kan worden. Zonder monumentale status is deze vergunning niet nodig.

Omdat het wel de wens is dat het gehele tracé uiteindelijk een monumentale status heeft, zal na afronding van de werkzaamheden ten aanzien van de A9 alsnog overgegaan worden tot het aanwijzen van dit deel van het tracé.

Risico op wijziging of sloop

Het spoortracé is eigendom van de gemeente Amstelveen. Risico op wijziging of sloop van het spoor is verwaarloosbaar.

Financiën

Eigenaren van gemeentelijke monumenten maken aanspraak op subsidie ten behoeve van de instandhoudingskosten (restauratie en onderhoud) zoals genoemd in de "Nadere regels voor subsidiëring ten behoeve van de instandhouding van gemeentelijke monumenten". In de Nadere regels is opgenomen dat de subsidie 25% van de subsidiabele kosten bedraagt. De gemeente is voor het overgrote deel eigenaar van het spoortracé. Het maximale subsidiebedrag voor het gehele monument is €20.000 per jaar.

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2020 is het jaarlijks beschikbare subsidiebudget structureel verhoogd van €21.000 naar €40.000 vanwege het groeiend aantal monumenten. Er kan aanspraak worden gemaakt op de reserve (monumentenfonds) als het jaarlijks beschikbare subsidiebudget toch ontoereikend is. De reserve bedraagt op dit moment afgerond €160.000 en mag maximaal €200.000 bedragen. De reserve kan worden gevuld als er een overschot van het jaarlijks beschikbare subsidiebudget is.

Communicatie

De definitieve aanwijzing wordt schriftelijk bekendgemaakt aan de zakelijk gerechtigden en gepubliceerd in het Elektronisch Gemeentebblad.

Procedure

De belanghebbenden worden schriftelijk geïnformeerd over het besluit tot de definitieve aanwijzing van het spoortracé als gemeentelijk monument en krijgen gedurende zes weken de mogelijkheid bezwaar in te dienen op dit besluit. Bezwaren worden behandeld door de bezwaarschriftencommissie.
